

მცველი „კარდუს ციხისა“

ნინო კოჭლოშვილი

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი. გრიგოლ რობაქიძის ცხოვრების გზა, მისი მხატვრული თუ ეპისტოლური მემკვიდრეობა ქართული ეროვნული სულის გადარჩენისათვის შეუპოვარი ბრძოლის ნათელი მაგალითია.

ქვეყნის უკეთესი მერმისისათვის ბრძოლამა და გზების ძიებამ გრიგოლ რობაქიძე ძლიერი პიროვნების მეხოტბედ აქცია. თუმცა, „მუსოლინისა“ და „ადოლფ ჰიტლერის“ ავტორს თანამედროვეების დარწმუნებაც დასჭირდა მდინარის მესამე ნაპირის არსებობაში, რომელიც უფრო „გონხმიერია ვიდრე „მარცხენა“ თუ „მარჯვენა“.

გრიგოლ რობაქიძემ თავისი შეუპოვარი და ქედუხრელი დამოკიდებულება რუსულ იმპერიულ ზრახვებთან მეტად საინტერესოდ წარმოაჩინა „იმამ შამილის“ მხატვრული სახის შექმნით .

ნოველის ფინალი, როგორც როსტომ ჩხეიძე იტყოდა, მოდერნისტული თხზულებებისათვის ნიშანდობლივი „ღია ფინალი“, მწერლის პოლიტიკური მიზანსწრაფვაა, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის თავგანწირული და შეუპოვარი ბრძოლით გამოხატული.

გრიგოლ რობაქიძე შამილისეულ ქედუდრეკლობას იჩენს პირად წერილებშიც, როდესაც მამულის ინტერესების დაცვა უწევს.

მიხეილ წერეთელს, პოლიტიკური ორგანიზაციის „თეთრი გიორგის“ აქტივისტს ერთ-ერთ წერილში წერდა: **ჩემი ციხე კარდუს ციხეა! ეს სიმაგრე დღემდე ვერავის შეუნგრევია! ჩიტირეკიათა ხროვა რას უზამს მას?! ამ ციხის ერთი კუთხის დაცვა მე ჩვენმა მამულმა მარგუნა! ერთი წუთითაც არ დაეჭვდეს მამული ჩვენი, არცა დედული, მარჯში ჩემი ძალისა! არ გაცუდდების მკლავი ჩემი.“?**

კარდუს ციხის მცველობამ, ერისა და ქვეყნის წინაშე დააკისრებული მოვალეობისა და ტვირთის ქედუხრელად ზიდვამ სამშობლოსგან მოწყვეტილ მწერალს მისცა უფლება გაენდო თავისი გულისნადები მიხეილ წერეთლისადმი:

„ბევრი რამ შესძინე შენ ჩვენს საყვარელ სამშობლოს, მგონია, მეც ჯეროვნად ვემსახურე მას... მე პირადად, აი ამ უბერურების წამსაც, არ ვთვლი ჩემს თავს „უბედურად“ _ უთვალავნი წუთნი ბედნიერებისა მრგებია მე ჩემს სიცოცხლეში“.

გრიგოლ რობაქიძე ბედნიერების უთვალავ წუთებს აუცილებლად მიათვლიდა მცხეთაში მისი სახელის გახსენების ნატვრას, მას ხომ ეს ქალაქი ესახებოდა ჩვენი მიწის წმინდა საშოდ და მის ძვლებსაც იქ ეგულებოდა კარდუჰს საფლავი.

საკვანძო სიტყვები: გრიგოლ რობაქიძე, კარდუს მცველი, ეროვნული.

„შენ იცი მხოლოდ
მშობელი მიწავ: თუ რისთვის ვენთე.
უკანასკნელი
მიიღე ჩემგან სიცოცხლის ღვეთი:
ჩუმი და უთქვი_
და შესვი სუნთქვით“

გრიგოლ რობაქიძე

გრიგოლ რობაქიძის ცხოვრების გზა, მისი მხატვრული თუ ეპისტოლური მემკვიდრეობა ქართული ეროვნული სულის გადარჩენისათვის შეუპოვარი ბრძოლის ნათელი მაგალითია.

ევროპულმა ლიტერატურულმა ელიტამ მალევე შენიშნა ემიგრანტი მწერლის პატრიოტული სულისკვეთება. გერმანელი მწერალი ფ.ჰოენტში გრიგოლ რობაქიძეს „სულით არისტოკრატსა და თავისი ხალხის სულიერ მეთაურს უწოდებდა“. გერმანელი კრიტიკოსი რუდოლფ კარმანი კი აღნიშნავდა, რომ „გრიგოლ რობაქიძე ფლობდა გოლიათურ ენერგიას, მაგრამ წლების განმავლობაში მას ჰკლავდა და სულს უფერფლავდა ჯავრი და ღვეთავდა ვარამი სამშობლოსი“.

ქვეყნის უკეთესი მერმისისათვის ბრძოლამა და გზების ძიებამ გრიგოლ რობაქიძე ძლიერი პიროვნების მეხოტბედ აქცია. ძლიერი პიროვნება ეიმედებოდა მას საბჭოური ყოფისგან თავის დასაღწევად, როგორც აკაკი ბაქრაძე აღნიშნავდა, გრიგოლ რობაქიძეს ენატრებოდა საქართველოში იმ პიროვნების ხილვა, რომელიც ქართველ ხალხს გააღვიძებდა, საკუთარი ძალის რწმენასა და იმედს ჩაუნერგავდა, როგორც ჰიტლერმა გააკეთა ეს გერმანიაში, მუსოლინიმა_იტალიაში. თუმცა, „მუსოლინისა“ და „ადოლფ ჰიტლერის“ ავტორს თანამედროვეების დარწმუნებაც დასჭირდა მდინარის მესამე ნაპირის არსებობაში, რომელიც უფრო „გონხმიერია ვიდრე „მარცხენა“ თუ „მარჯვენა“.

გრიგოლ რობაქიძე პირად წერილებში გულწრფელად შესჩივის ნიკოს კაზანძაკისს თუ როგორ დაქანცა ბოლშევიზმის ძალადობამ, მისმა დემონურმა ფაზამ როგორ გახადა იძულებული ჯერ კიდევ 1928 წელს მიეღო მტკიცე გადაწყვეტილება საბჭოთა კავშირის დატოვების თაობაზე.

საბჭოური ყოფა მისთვის ტკივილთან ერთად იყო, როგორც თავად იტყოდა, „მოლექულებისაგან შემდგარი საბჭოთა კოლექტივის შთაბეჭდილებებში ჩაძირვა“, რამაც, წინასწარი განჭვრეტის უნარით, საინტერესო ასახვა ჰპოვა „ჩაკლულ სულში“, როგორც ანარეკლმა მოსკოვში მოგვიანებით შემდგარი უსახური დღეებისა.

გრიგოლ რობაქიძემ თავისი შეუპოვარი და ქედუხრელი დამოკიდებულება რუსულ იმპერიულ ზრახვებთან მეტად საინტერესოდ წარმოაჩინა „იმამ შამილის“ მხატვრული სახის შექმნით .

მიუხედავად იმისა, რომ შამილის მეთაურობით თავისუფლებისმოყვარე კავკასიელები მშობლიური მიწის ყოველ გოჯს მედგრად იცავდნენ, იგერიებდნენ

რუსთა ურდოებს, მრავალრიცხოვან მტერს დარგოსთან მარცხსაც კი აწვნიებდნენ, მაინც „რუსნი არ დრკებიან, არ ცხრებიან: რაზმი რაზმს ემატება, მოგორავენ ვითარ ზვავნი მოხეთქილნი _ ეტანებიან შეუვალ მაღლობებს, ხანდახან კიდევაც იპყრობენ რომელიმეს, და, შემდგომ: ეშვებიან სისხლით დამთვრალნი მშვიდობიან აულებში, აოხრებენ და არბევენ მათ“(რობაქიძე, 2012:87).

ჩვიდმეტწლიანი ბრძოლაგამოვლილ ნაიბებს ეჭვი ღრღნით, როდემდე გაუძლებენ მომხვდურს... დაზავებას გაივლებენ გულში, თუმცა, შამილთან ზავის ხსენება არ იყო ადვილი... შამილის დედამ იტვირთა ნაიბთა გადაწყვეტილების შვილთან გამხელა...

შამილი რუსთა მორჩილებას ასე ადვილად არ დასთანხმდებოდა, მან დაზავება სირცხვილის დაღად მიიჩნია... „უძლეველნი ნაშიერნი უძლეველ ავართა, რომელთაც ერთხელ თვით შაჰ-ნადირიც უკუაქციეს ძარღვშეშინებული - ეს ქედმაღალი და მრევი ხალხი რუსეთის მეფეს დაემორჩილოს?! არასოდეს! სიტყვა ტვინში იწვოდა - ხოლო დაექვება არ ცხრებოდა. მიაგელვებდა მხედარი ბედაურს...

„რა ჯებირი შეაკავებდა მხედარს? მინავარდობდა შამილი და გრძნობდა თან ის „მეორე“, ის „სხვა“, ის მრევი ყველასი - მის არსში იზრდებოდა, როგორც ენგადი ამოხატულ წყაროს ტანში. ერთი ლელო კიდევ და: ამომრეტილი ტანი აივსო. შამილში თითქოს ის „მეორე“ იშვა, ის „სხვა“, ის მრევი ყველასი“(რობაქიძე, 2012:96). გამბედავის ბედში დარწმუნებული იმამ შამილი გადაეველო ხრამს და

„ლა ილლაჰ ილ ალლაჰ! მარჯი იმამს!“ მოექცენ უვნებელ გაღმა. წინ: იმამ შამილ, უკან: მეორენი. მინავარდობენ ახელბულნი. რომელ უფსკრულს შეუშინდებიან? რა ჯებირი შეაკვევებთ?

„იიარაალ არრალუუ_
ოდილლარ იდალლა!“ (რობაქიძე, 2012:102).

ნოველის ფინალი, როგორც როსტომ ჩხეიძე იტყოდა მოდერნისტული თხზულებებისათვის ნიშანდობლივი „ღია ფინალი“, მწერლის პოლიტიკური მიზანსწრაფვაა, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის თავგანწირული და შეუპოვარი ბრძოლით გამოხატული.

გრიგოლ რობაქიძე შამილისეულ ქედუდრეკლობას იჩენს პირად წერილებშიც, როდესაც მამულის ინტერესების დაცვა უწევს.

მიხეილ წერეთელს, პოლიტიკური ორგანიზაციის „თეთრი გიორგის“ აქტივისტს ერთ-ერთ წერილში წერდა: „კარდუს სამფლობელო: საქართველო ნამდვილი: მარად მყოფადი ქართველთა_თქვენდა საუბედუროდ თქვენთვის ჯერაც „უცხო“ ხილია, სამწუხაროდ ჩვენდა კი: თქვენ „იწილო-ბიწილოთი“ გინდათ ადადგინოთ კვლავ საქართველო!! აი პასუხი! პასუხი რომ მშრალ სიტყვად არ დარჩეს, წარმოვსთქვამ ორიოდე შაირს. წინასწარვე ვიცი, რა მოხდება: ტაშისა და ვაშას გრიალი. ასე „შევაჩვენებ“ მათ! მიხეილ! შენ იცი: მე ნელი კაცი ვარ, მომთმენი, ხოლო ესეც უნდა იცოდე: თუ ერთხელ „ავიწყვიტე“, ვერავითარი ჯებირი ვერ დამაკავებს. ამ წერილს მე სამემრისოდაც ვწერ. ჩვენს მიმოწერას მონახვენ ალბათ ოდესღაც არქივებში, და, შენს წინაშე უნდა ვსთქვა ესეც: ჩემი ციხე კარდუს ციხეა! ეს სიმაგრე დღემდე ვერავის შეუნგრევია! ჩიტრეკიათა ხროვა რას უზამს მას?! ამ ციხის ერთი კუთხის დაცვა მე ჩვენმა მამულმა მარგუნა! ერთი წუთითაც არ დაექვდეს მამული ჩვენი, არცა დედული, მარჯში ჩემი ძალისა! არ გაცუდდების მკლავი ჩემი“ (რობაქიძე, 2012: 311-312).

გრიგოლ რობაქიძეს ხომ „გრაალის“ მცველად მიაჩნდა თავი, „ვიგულვებ ჩემს თავს ერთერთ მცველად ავალლონის სინათლისა. ვამხილებ ამას საანდერძოდ: ანდერძის გამოთქმისას ადამიანი არ ცდება, ვინაითგან არ მაცდურობს. აქა ერთი ბიოგრაფიული დეტალიც, დავიბადე სოფელ სვირში_ სვირი, გაგახსენებ, ძველს ქართულში ნიშნავს „მცველს“(რობაქიძე, 2012: 322),_ წერს 1952 წელს.

კარდუს ციხის მცველობამ, ერის და ქვეყნის წინაშე დააკისრებული მოვალეობისა და ტვირთის ქედუხრელად ზიდვამ სამშობლოსგან მოწყვეტილ მწერალს მისცა უფლება მიხეილ წერეთელისთვის გაენდო თავისი გულისნადები:

„ბევრი რამ შესძინე შენ ჩვენს საყვარელ სამშობლოს, მგონია, მეც ჯეროვნად ვემსახურე მას. წუთსა სასოწარკვეთისასა გვანუგეშებს „ჯვარი ვაზისა“, გაგვამხნევებს ხრმალი დავითის-ადმაშენებელისა, მოგვანათებს შარავანდი თამარის, გაგვამაგრებს წამებული ქეთევან _ დაგვლოცავს ჩვენი ერის თაურმდგენი: დიდი კარდუ. ეს „სოფელი“ „სადგურია“ მხოლოდ. „სამყარო“ - მარადისობაა. რაც ამ სოფლად მოვიპოვეთ, ნაყოფს იგი იმ სოფლად გამოიღებს. ეს უნდა ახსოვდეს ყველას ჟამ-ყოველ _ ეს უნდა გვახსოვდეს ჩვენც, შენ და მე, ეგზომ დატანჯულთ. მე პირადად, აი ამ უბერურების წამსაც, არ ვთვლი ჩემს თავს „უბედურად“ _ უთვალავნი წუთნი ბედნიერებისა მრგებია მე ჩემს სიცოცხლეში“(რობაქიძე, 2012: 318).

გრიგოლ რობაქიძე ბედნიერების უთვალავ წუთებს აუცილებლად მიათვლიდა მცხეთაში მისი სახელის გახსენების ნატვრას, მას ხომ მცხეთა ესახებოდა ჩვენი მიწის წმინდა საშოდ და იქ ეგულებოდა მის ძვლებს კარდუჰს საფლავი.

ლიტერატურა:

1. რობაქიძე, გ. (2012). კავკასიური ნოველები. თბილისი: არტანუჯი გამომცემლობა
2. რობაქიძე, გ. (2012). პირადი მიმიწერა. თბილისი: არტანუჯი გამომცემლობა

The Defender of Kardu Fortress

Nino Kochloshvili

Iakob Gogebashvili Telavi State Iniversity

Abstract

The life of Grigol Robakidze, his creative works and epistolary legacy are a good example of a persevering fight for the survival of Georgian national spirit.

Fighting for the better future and seeking the means for it, turned Grigol Robakidze into the panegyric of a mighty personality. However, the author of “Mussolini” and “Adolf Hitler” had to prove to his contemporaries that there was the third shore as well, that was more “reasonable than ‘left’ or ‘right’.

Grigol Robakidze manifested his persevering and unyielding attitude towards Russia’s imperialistic intentions through creating the character of Imam Shamil in a very remarkable

manner.

The ending of the novella, as the literary critic Rostom Chkheidze would call it 'open ending', in line with the modernism, is nothing but the author's political belief, expressed in the idea of committed and ceaseless struggle for freedom and independence.

Like Shamil, Grigol Robakidze, holds the uncompromising stance in his private correspondence when he has to stand for the interests of his homeland.

In the letter addressed to Mikheil Tsereteli, the organization Tetri Giorgi activist, Robakidze wrote: **"My fortress is Kardu fortress! Nobody has ever broken into this fortress! The mob of scatter-brains will be powerless against it! My homeland has honored me to be the defender of one corner of the fortress! May our homeland never grow doubtful of my victory! My strong arm will be ever strong and never fail me!"**

Having been the defender of Kardu fortress for years, having carried his cross and served his nation and country faithfully, the writer who was far away from the dear homeland, took the liberty to be open with his friend:

"You contributed a lot to our dear homeland! I believe, I too have served it devotedly...Even as I write it, facing my unhappy lot, I do not consider myself 'unhappy'...there have been uncountable happy moments in my life".

Obviously, his cherished dream about his name to be remembered and mentioned in Mtskheta would have been one of these uncountable happy moments in his memory. For he regarded this town as the sacred womb of our land and the resting place of Kardu.

Key words: Grigol Robakidze ,defender of kardu, national